

שיתעכל יותר מהר [כמבואר בשבועות (זי, א)], וכיון שלא שהה אינו נכלל בכלל הכפרה על טומאת העזרות (רש"י חולין קלא, ב: גבורת ארי בדעת רש"י ע"פ גידסתו). ויש שביארו [ע"פ דעתם שהכתוב מפרש אלו הזאות מעכבות, ראה לעיל (ד"ה תנו)], שהוא מזבח הזהב שנתון עליו מהדם (תוס' ישנים ותוס' רא"ש; ריטב"א; תוס' מנחות צב, א).

יְכַפֵּר אֱלֹהֵי עֲזֹרוֹת, שמכפר על הנכנס לעזרה בטומאה, שהפר מכפר על הכהנים והשעיר הנעשה בפנים על ישראל (ע"פ רש"י רבינו אליקים), ויש שפירשו [ע"פ דעתם שהכתוב מפרש אלו הזאות מעכבות ראה לעיל (ד"ה תנו)], ש'עזרות' הם נתינת שיעיר הדם על מזבח החיצון, ונקרא עזרות לפי שהמזבח עומד בעזרה (תוס' מנחות צב, א), והטעם שנקט עזרות בלשון רבים, כיון שיש חילוק בדרגות הקדושה בין חלקי העזרה [כמבואר בכלים (א, ח-ט)], בין עזרת כהנים לישראל ובין האולם ולמזבח לענין איסור כניסה (תוס' רא"ש).

יְכַפֵּר אֱלֹהֵי הַלְוִיִּם הַיּוֹשֵׁב בְּכוֹלְךָ לְכַפֵּרָה אַחַת, שהכתוב 'כפר' מלמד שכולם מתכפרים על שאר עבירות בידוי שעיר המשתלח (רש"י), ואף שלמדו מהכתוב 'כפר' שאף הלוויים מתכפרים בידוי השעיר, אין הלימוד שכולם מתכפרים מיתור הכתוב, אלא מתוך שהקישם הכתוב לכהנים ועם הקהל, למד רבי יהודה שכולם שווים בכפרת הידוי של שעיר המשתלח (מהרש"א שבועות ג, ב, גבורת ארז).

מִלְמַד שְׂכוֹלָךְ כִּפְרָה כִּפְרָה בְּפָנֵי עֲצֻמְךָ, שלכך הפסיק הכתוב ב'את' בין כל עבודה, למדו שכל עבודה היא בפני עצמה (ריטב"א), ולדעה שהכתוב חוקק הוא גם על עבודות שבהיכל ומעכב [ראה לעיל (ס, א)], ולא נצרך פסוק נוסף למדו שיעכב את הכפרה, דרשו זאת מיתור הכתוב כולו (שיח יצחק). ויש שכתב, שמתוך שלא הוסיף הכתוב לכללם יחד בתיבת 'כפר' כדרך שכללם בפסוק 'כפר' (שם, ג), למדו שכל אחד כפרה בפני עצמו (קרבן אהרן תורת כהנים ד, ב, וראה שם ביאור נוסף).

מִכָּאן אָמְרוּ, שאם לאחר שגמר אחת מהעבודות נשפך הדם, אינו חוזר לעבודה זו, ודברי הברייתא 'מכאן אמרו' נטובים על המשך דברי הברייתא 'גמר את המתנות שבפנים', ולא על האמור בסמוך 'נתן מקצת מתנות' (רש"י), והברייתא מדברת אף לדעת רבי אליעזר ורבי שמעון שחלקו [להלן] באופן שנשפך הדם באמצע אחת העבודות שבדם, ולהלן מבאר רבי יוחנן, שמחלוקת חכמים ורבי אליעזר ורבי שמעון בנשפך הדם באמצע עבודה נדרשת מפסוק אחר (שיח יצחק). ויש שביאר, שמדובר שבאמצע אחת מעבודות הדם שבפנים נשפך הדם, ודברי הברייתא הם לדעת חכמים שחזרו לתחילת העבודה והמתנות שנתן באותה עבודה שלא גמר נפסלו (רבו חננאל), כיון שכל עבודה היא בפני עצמה כל עוד שלא גמר את כל המתנות שבאותה עבודה לא כפר, ולכן חוזר לתחילת העבודה (תוס' רבינו פרץ).

יָבִיא דָם אַחַר וַיִּתְחַלַּל בְּפִתְחָהּ בְּמַתְנֹת שֶׁבְּפָנֵים רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמְרִים אֵינוֹ מִתְחַלֵּל אֶלָּא מִמְּקוֹם שֶׁשָּׂפֵק, לדעת ת"ק הפסוק מלמד שכל מקום עבודתו אחת, ואם נשפך הדם חוזר לתחילת העבודה שבאותה מקום, ואף אם נשפך הדם של השעיר חוזר אף על הזאות דם הפר, ודעת רבי אליעזר ורבי שמעון שכל מקום הוא בפני עצמו, ולכן כל הזאה היא מצוה בפני עצמה (ע"פ מאירי לעיל ס, א), ויש שכתב, שאף לדעת ת"ק אם נשפך דם השעיר אינו חוזר להזות מדם הפר, שהעיקר שלא יעשה הזאה אחת משתי בהמות (תוס' ישנים; מהר"י קורקוס עבודת יום הכיפורים ה, ה).

בְּקִטּוֹרֶת לֹא קָא מִיָּרִי, התנא במשנתנו לא עסק בדין הקטורת בתיקונה אם נפסלה, כיון שבהמשך המשנה אמר התנא וכן בהיכל וכן במזבח, ובאופנים אלו אין צריך לחזור להקטיר קטורת אם נפסלה (מרומי שדה), ואכן צריך לחזור ולהקטיר קטורת אחר שיישחוט פר נוסף (רש"י; רבינו אליקים), ואף שבמשנה אמרו שכן הדין בהזאות שבהיכל ובמזבח הזהב, שאם נשפך הדם צריך לשחוט פר אחר לצורך המשך מתן הדם בהיכל ובמזבח הזהב, ויוצא שחפינת הקטורת היתה קודם שחיתת הפר השני, מכל מקום לא הקפידו אלא שתהיה החפינה בין השחיטה לנתינה שבקודש הקדשים, ושחיתת הפר השני, אינו אלא להשלים את ההזאות, ואין לומר שיחזור ויקטיר ויזה בקודש הקדשים מתחילה, כיון שאמרו במשנה שכל אחת מהעבודות שבדם הינה כפרה לעצמה, וכיון שכפר אינו חוזר לאותה מתנה (תוס' רא"ש ותוס' ישנים בשם ריב"א; ריטב"א, לדעתם שאם גמר מתנות שבהיכל ונשפך הדם, אינו חוזר ומקטיר). ויש שכתב, שאף שחיתה לצורך המתנות שבהיכל ובמזבח הזהב צריכה להיות קודם חפינת הקטורת, ואם נשפך הדם קודם עבודות שבהיכל או במזבח הזהב צריך לחזור לחפינת הקטורת, ולדעתו דברי המשנה שכל אחת כפרה לעצמה הם על דם השעיר ולא על דם הפר (מהר"י קורקוס דעת הרמב"ם יום הכיפורים ה, ח, וראה כסף משנה שם בשם רבינו ישעיה הנגיד ביאור נוסף).

בְּמַתְנֹת שֶׁבְּהֵיכָל, שדברי התנא של משנתנו שיחזור ויזה אין אלא באופן שהקדים את דם השעיר לדם הפר בעבודות שבהיכל (ע"פ רש"י), וסובר התנא כרבי נחמיה שאף מתנות שבהיכל מעכב בהם הסדר (לוקוטי הלכות זבח תורה), ויש שכתב, שאף לדעת רבי יהודה שעבודות שבהיכל אין הסדר מעכב בהם בדיעבד, מכל מקום כיון שדם השעיר קיים, אינו נחשב לדיעבד, ולכן צריך לחזור ולהזות מדם השעיר (לחם משנה יום הכיפורים ה, א, וראה רבו חננאל).

תָּגִי רַגְלְךָ וְכַפֵּר אֶת מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ זֶה לְפָנַי וְלִפְנֵים יָכוֹ, הפסוק מלמד על אלו טומאות מכפר עבודות הנעשות בשעירי יום הכיפורים (רש"י; רבינו גרשום מנחות צב, א) [וראה שבועות יג, ב מחלוקת אמוראים בדעת רבי יהודה האם הפסוק עוסק גם בדם הפר], והביאה הגמ' ראייה מברייתא זו ללמד שכל עבודה מכפרת על טומאה אחרת ונחשבת מתנה בפני עצמה [כמבואר במשנתנו], ואם נשפך הדם בעבודה שאחריה אינו חוזר לעבודה שכבר גמר (תוס', וכן ביארו בדעת רש"י), ויש שפירשו, שהפסוק מלמד שבכל אלו המקומות ההזאה מהדם מעכבת, ואף שכבר נכתבו כל ההזאות, לא ניתן ללמוד מהם לדורות לפי שנאמרו לאהרן, והפסוק מלמד שאף שאר הכהנים הגדולים צריכים לעשות כן ביום הכיפורים והזאתן מעכבת (תוס' ישנים ותוס' רא"ש; ריטב"א; תוס' מנחות צב, א). וראה להלן ביאור המשך הברייתא לשיטות הנ"ל.

מִזְבֵּחַ כְּמִשְׁמְעוֹ, על מי שנטמא כשהיה במזבח החיצון ושהה כדי שיעור השתחויה, ואף שהמזבח עומד בעזרה והכתוב 'כפר' כבר מלמד שמכפר על טומאה בעזרה, צריך כפרה מיוחדת לנטמא במזבח, לפי שקדושת המזבח חמורה מקדושת העזרה. ומכפר אף על המקטיר קטורת במזבח הזהב בטומאה ושהייה, שעל שהייה לבד חייב מצד שעומד על רצפת ההיכל ונכלל בכפרת ההיכל, והכפרה במזבח הזהב היא על העבודה בטומאה (מרומי שדה, ע"פ רש"י כאן ושבועות יג, ב, לדעתו שהכתוב מבאר על אלו טומאות מכפרים פר ושעיר), ויש שביאר, שמכפר על העובד בטומאה על המזבח ולא שהה כדי השתחויה, כגון שביציאתו הפך אבר על גבי המזבח